

Świadomość religijna rodzin w ramach formacji we Wspólnocie Przymierza Rodzin Mamre

Świadomość religijna jest tematem, który nurtuje ludzi wyznających określone religie, jak również tych, którzy są ateistami bądź agnostykami. Zakres znaczeniowy, jakiego może dotyczyć pytanie o nią jest tak szeroki, że prosta próba odpowiedzi z góry skazana jest na niepowodzenie.

W przypadku chrześcijan świadomość religijna może dotyczyć wiedzy na temat Biblii i Tradycji, jak również znajomości Kościoła w ramach jego historii lub bardzo partykularnych aspektów rzeczywistości składających się na większą całość. Kolejnym zagadnieniem w ramach świadomości religijnej będzie to, które wyznacza jej poziom, czyli wiedzę, jaką należy posiadać na powyższe tematy, by o niej mówić, przynajmniej w zakresie dostatecznym. Ustalenie poziomu świadomości religijnej wymaga również pewnych wytycznych, mających charakter punktu odniesienia w jej ocenie. Czy jednak wiedza na jakiś temat jest jedynym krytycznym ujęciem albo miarą czyjejs świadomości w ramach religii? Czy można mówić o różnej świadomości religijnej osób świeckich i duchownych lub też wykształconych w ramach studiów teologicznych i takich, które nawet nie wiedzą o możliwości pogłębiania swojej wiary na poziomie naukowym?

Aby nie błędzić wśród pytań, właściwszym wydaje się doprecyzować samo pojęcie „świadomość”, które występuje obok słowa „religia”, a następnie pokusić się o ustalenie obszaru badań.

Ks. MICHAŁ PABIAŃCZYK – mgr-lic. teologii. Ukończył Wyższe Seminarium Duchowne w Częstochowie w roku 2004. W latach 2007 – 2013 pełnił posługę misyjną w Afryce (Zambia – diecezja Monze). Po powrocie do Polski pracował jako vice moderator we Wspólnocie Przymierza Mamre. Obecnie sprawuje funkcję prefekta w Wyższym Seminarium Duchownym Archidiecezji Częstochowskiej kontynuując studia doktoranckie na Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie.

Świadomość w przypadku osoby jest poczuciem tożsamości w tym, co najistotniejsze. Świadomość religijna miałaby być odpowiedzią na pytanie kim jestem, a tym samym – czym jest moja tożsamość religijna i czy jestem jej świadomy. Warto się też zastanowić, czy tożsamość jest tylko kwestią wiedzy z jednoczesną możliwością pominięcia doświadczenia religijnego świadczącego o wierze. Czy możliwe jest pytać o świadomość religijną nie będąc wierzącym, a jedynie „znawcą” danej religii? Jeśli tak, to pytanie o świadomość religijną może pomijać albo wkraczać w obszar domagający się świadectwa wiary od tych, którzy udzielają odpowiedzi.

W takim ujęciu pytanie o świadomość religijną w ramach formacji Wspólnoty Przymierza Rodzin Mamre (WPR Mamre) jest pytaniem o tożsamość wspólnoty, o to, czym jest wspólnota i w czym się ta tożsamość wyraża. Obszarem badań w ramach poszukiwania odpowiedzi na pytanie o świadomość religijną, który jest dostępny w ramach WPR Mamre, jest comiesięczna formacja i okresowe rekolekcje, w jakich uczestniczą jej członkowie¹.

Poszukując tożsamości WPR Mamre, dotykamy najwrażliwszej kwestii. Pytanie o tożsamość wspólnoty w Kościele katolickim w ramach dostępnego materiału źródłowego jest próbą uchwycenia jej eklezjalnego wymiaru. On jest jej najważniejszym i podstawowym wyznacznikiem tożsamości. Punktem odniesienia jest więc Kościół. Nauczanie na temat Kościoła w ramach Soboru Watykańskiego II w tym przypadku jest najlepszym źródłem porównawczym i na nie powołuje się ks. Włodzimierz Cyran, moderator WPR Mamre².

Kościół w ramach ujęcia ostatniego soboru ma trzy wymiary – misterium, komuniję i wymiar misyjny³. Członkowie WPR Mamre mają za zadanie zaznajomić się z materiałem, który jest powszechnie dostępny, a który traktuje o umiejscowieniu wspólnoty w mistycznym ciele Chrystusa w ramach nauczania ostatniego Soboru⁴.

¹ <https://mamre.pl/Strona/dzialalnosc/formacja-comiesieczna>, [22.07.2017].

² <https://mamre.pl/Strona/pomoce/nauczanie-kosciola/o-ruchach>, [22.07.2017].

³ CONCILIUM VATICANUM II, *Constitutio dogmatica de Ecclesia „Lumen gentium”* (KK) 4, AAS 57 (1965), 7, *Konstytucja dogmatyczna o Kościele „Lumen gentium”*, w: SOBÓR WATYKAŃSKI II, *Konstytucje, Dekrety, Deklaracje*, Poznań 2002, 105-106.

⁴ <https://mamre.pl/Strona/>, [22.07.2017].

1. Misyjny wymiar Kościoła a świadomość religijna WPR Mamre

Ks. Włodzimierz Cyran, odpowiedzialny za formację WPR Mamre, pisząc na temat jej członków w odniesieniu do Kościoła, nawiązuje do służby w tymże Kościele, która ma charakter ewangelizacyjny, czyli wpisuje się w misję głoszenia Dobrej Nowiny⁵. Służba ewangelizacji jest pierwszą wspomnianą oznaką eklezjalności WPR Mamre. Wyraża się nie tylko przez chrzest osób wierzących, ale również przez sposób uczestnictwa w Kościele⁶. Najważniejszym celem, jaki stawia sobie wspólnota, jest służba na rzecz rodziny w duchu Maryi spieszącej do Elżbiety. Oznacza to, że osoby biorące udział w tej służbie na wzór Matki Bożej szukają Królestwa Bożego i niosą je innym⁷. Wyraża się to w określonych obszarach działalności ewangelizacyjnej, jakie charakteryzują wspólnotę. Pierwszy obszar dotyczy dzieła ewangelizacji przez „prowadzenie i organizowanie rekolekcji ewangelizacyjnych i formacyjnych (również z posługą charyzmatyczną), o charakterze biblijnym, liturgicznym, rodzinnym, o tematyce z zakresu moralności i duchowości chrześcijańskiej”⁸. Kolejnym krokiem, jaki podejmuje wspólnota, jest zakładanie i prowadzenie domów rekolekcyjnych, w celu realizacji szeregu skonkretyzowanych działań. Do nich zalicza się „prowadzenie szkół ewangelizacji, szkół i kursów biblijnych, szkół w zakresie posługiwania charyzmatycznego oraz tworzenie wspólnot modlitewnych uzdrowienia wewnętrznego z zespołem pomocy medycznej, psychologicznej i psychiatrycznej”⁹. Kolejnym krokiem w ramach pełnionej misji jest zwrot w stronę rodziny. Dlatego działania dotyczą „prowadzenia kursów przedmałżeńskich, organizowania poradnictwa rodzinnego, organizowania szkół dla rodziców i szkół życia rodzinnego, podejmowania różnych działań związanych z obroną życia nienarodzonych, promowania adopcji i wspierania idei rodzinnych domów dziecka, podejmowania działalności charytatywnej, a zwłaszcza wspierającej rodzinę oraz wydawnictwa literatury katolickiej”¹⁰.

⁵ <https://mamre.pl/Strona/charyzmat/statut?showall=&limitstart=>, [22. 07. 2017].

⁶ KK 31, AAS 57 (1965), 37-38, SOBÓR WATYKAŃSKI II, *Konstytucje, Dekrety, Deklaracje*, 135.

⁷ Tamże.

⁸ <https://mamre.pl/Strona/charyzmat/statut?showall=&start=1>, [23. 07. 2017].

⁹ Tamże.

¹⁰ <https://mamre.pl/Strona/charyzmat/statut?showall=&start=1>, [23. 07. 2017].

Świadomość misji we WPR Mamre jest więc nie tylko zbieżna z ujęciem soborowym na temat Kościoła, ale również wpisuje się w charyzmat wspólnoty, który wyraża się poprzez ewangelizację. W tym względzie świadomość religijna poszczególnych członków wspólnoty na temat powołania wszystkich wierzących do głoszenia Dobrej Nowiny nie ulega wątpliwości¹¹.

2. Wymiar wspólnotowy Kościoła a świadomość religijna WPR Mamre

Ksiądz moderator stara się również przybliżyć drugi wymiar Kościoła, o którym mówi Sobór Watykański II – wspólnotowy. Wyżej wspomniana misja ewangelizacji, będąca cechą charakterystyczną WPR Mamre, uwalnia grupę od hermetycznej próby uniezależnienia, skupiania na sobie i w konsekwencji samoizolacji. Wspólnota pragnie więc trwać w jedności z Kościołem, uczestnicząc w dziele ewangelizacji. Jedność wyrażona w sposób czynny nie jest jednak jedynym wymiarem trwania we wspólnocie z Kościołem katolickim. Dlatego ksiądz moderator uświadamia członków wspólnoty na ten temat, ukazując rolę, jaką pełnią w niej kapłani, poczynając od papieża, biskupa diecezjalnego, po księdza oddelegowanego do opieki duszpasterskiej nad WPR Mamre. W związku z powyższym jedność z biskupem jest tematem szczególnej troski w ramach formacji członków wspólnoty¹².

Ks. Włodzimierz nauczając świeckich, odwołuje się do wytycznych Kościoła w kwestii dotyczącej osób ochrzczonych i ich relacji z Bogiem i biskupami jako szafarzami Słowa Bożego i łaski¹³. Relacja ta wyjaśniona jest w oparciu o *Katechizm Kościoła Katolickiego*. „Stając się członkiem Kościoła, ochrzczony «nie należy już do samego siebie» (1 Kor 6,19), ale do Tego, który za nas umarł i zmartwychwstał (por. 2 Kor 5, 15). Od tej chwili jest powołany, by poddał się innym [Por. Ef 5, 21; 1 Kor 16,15-16] i służył im (por. J 13,12-15) we wspólnocie Kościoła, by był «posłuszny i uległy» (Hbr 13,17) przełożonym w Kościele, by ich uznawał z szacunkiem i miłością (por. 1 Tes 5, 12-13)”¹⁴. Ta ogólna zasada posłuszeństwa ma swoje uszczegółowienie, które odnosi się do

¹¹ KK 33, AAS 57 (1965), 39, SOBÓR WATYKAŃSKI II, *Konstytucje, Dekrety, Deklaracje*, 136.

¹² <https://mamre.pl/Strona/charyzmat/statut?showall=&limitstart=>, [23. 07. 2017].

¹³ W. CYRAN, *Posłuszeństwo*, Częstochowa 2012, 57.

¹⁴ KKK 1269.

posłuszeństwa we wspólnotach należących do Kościoła katolickiego, do którego zobowiązani są członkowie WPR Mamre¹⁵. Posłuszeństwo jest tu rozumiane jako wyraz komunii eklezjalnej w ramach pełnionej misji¹⁶. Komunia w duchu posłuszeństwa ma swego bezpośredniego przełożonego w osobie biskupa trwającego w łączności z biskupem Rzymu oraz w osobie do tego oddelegowanej¹⁷. W tym przypadku jest to ksiądz moderator, który z ramienia biskupa pełni pieczę duszpasterską nad WPR Mamre¹⁸.

Trwanie w komunii z całym Kościołem wyraża się również w czynnym udziale w życiu diecezji. Ponieważ wspólnota w swej posłudze nie ogranicza się tylko i wyłącznie do jednej diecezji, tym samym może działać również na obszarach, które podlegają pieczy innego biskupa pod warunkiem jego zgody¹⁹. Jedność z Kościołem lokalnym wyraża się więc w podejmowaniu wyzwań duszpasterskich na poziomie diecezjalnym. Przykładem może być Kongres do spraw Nowej Ewangelizacji, w której WPR Mamre miało swój udział przez obecność księży pełniących rolę prelegentów i członków należących do wspólnoty, a biorących udział w tym przedsięwzięciu²⁰. Przynajmniej raz w roku WPR Mamre bierze czynny udział w spotkaniu modlitewnym z racji wigilii Uroczystości Zesłania Ducha Świętego w Bazylice Archikatedralnej²¹.

Wspólnota była zaangażowana w organizację Światowych Dni Młodzieży w Polsce. Jej członkowie prowadzili spotkania z młodymi w ramach jednego z wyznaczonych regionów Archidiecezji częstochowskiej oraz krakowskiej²². Jedna z osób była oddelegowana do stałej konsultacji w ramach zespołu przygotowującego Światowe Dni Młodzieży w Archidiecezji Częstochowskiej²³. Można mówić o prawie 40 młodych mężczyznach – członkach WPR Mamre – którzy wstąpili do wyższych seminariów w całej Polsce. Osoby dorosłe także biorą udział w życiu diecezji, do których przynależą przez udział w inicjatywach ewange-

¹⁵ W. CYRAN, *Posłuszeństwo*, 64.

¹⁶ Tamże.

¹⁷ KK 25, AAS 57 (1965), 29, SOBÓR WATYKAŃSKI II, *Konstytucje, Dekrety, Deklaracje*, 127.

¹⁸ <https://mamre.pl/Strona/organizacja/wladze/moderator>, [23. 07. 2017].

¹⁹ <https://mamre.pl/Strona/charyzmat/statut>, [23. 07. 2017].

²⁰ <http://dlaewangelizacji.pl/kongres-ewangelizacyjny/program/>, [24. 07. 2017].

²¹ <https://mamre.pl/Strona/aktualnosci-n/1351-spotkanie-ewangelizacyjno-modlitewne-w-archikatedrze-czestochowskiej>, [24. 07. 2017].

²² <http://kultura.wielun.pl/xxxi-swiatowe-dni-mlodziezy-wieluniu/>, [24. 07. 2017].

²³ <http://www.wczestochowie.pl/artukul/20522,symbole-swiatowych-dni-mlodziezy-w-czestochowie>, [24. 07. 2017].

lizacyjnych, przygotowanie do posługi szafarzy nadzwyczajnych oraz podjęcie studiów teologicznych na miejscowych uczelniach. Nie można również pominąć inicjatywy na rzecz ubogich, wyrażonej w doraźnej pomocy, jak również w tworzeniu fundacji o charakterze charytatywnym²⁴. Stałym elementem są cotygodniowe spotkania o charakterze ewangelizacyjnym oraz rekolekcje dla chętnych, które organizuje WPR Mamre, a w których biorą udział księża oraz rodziny z całej Polski, jak również zza granicy²⁵. W kwestii świadomości religijnej odnoszącej się do komunii w ramach Kościoła katolickiego rodziny WPR Mamre rozumieją jako udział w życiu Kościoła partykularnego, a także poza jego granicami. Odnosi się to tak do diecezji, jak i do innych krajów. W sposób szczególny można to zaobserwować w czasie rekolekcji organizowanych dla osób nieznających języka polskiego²⁶.

Świadomość religijna musi uwzględniać kwestię miejsca we wspólnocie Kościoła WPR Mamre z punktu widzenia pastoralnego i prawnego, która wymaga dookreślenia w celu uniknięcia nieporozumień w tej kwestii. Umieszczenie Wspólnoty na łonie Kościoła ułatwia określenie jej tożsamości wyrażonej w działalności w ramach wyznaczonych celów, wzajemnych odniesień wewnątrz Kościoła oraz pożytku, jaki płynie z jej istnienia.

Ksiądz moderator odwołuje się bezpośrednio do postanowień Soboru Watykańskiego II, aby przybliżyć punkt widzenia ojców soborowych na temat osób świeckich w wymiarze duszpasterskim, w tym przypadku należących do WPR Mamre: „W obecnych okolicznościach jest absolutnie konieczne, by w kręgu działalności świeckich umacniała się zespołowa i zorganizowana forma apostołstwa, jedynie ściśle połączenie sił uzdalnia bowiem do pełnego osiągnięcia wszystkich celów współczesnego apostołstwa i do skutecznej obrony jego dobra. W tej sprawie szczególnie chodzi o to, by apostołstwo odnosiło się także do wspólnego sposobu myślenia i społecznych uwarunkowań ludzi, do których jest zwrócone; w przeciwnym razie często nie będą oni zdolni do przeciwstawienia się presji opinii publicznej czy instytucji”²⁷. Forma zespoło-

²⁴ <http://www.barnaba.org.pl/>, [24. 07. 2017].

²⁵ <https://mamre.pl/Strona/>, [24. 07. 2017].

²⁶ <https://mamre.pl/Strona/foreigners/english/retreats/>, [25. 07. 2017].

²⁷ CONCILIUM VATICANUM II, *Decretum de apostolatu laicorum* „*Apostolicum actuositatem*” (DA) 18, AAS 58 (1966), 853: „In praesentibus vero adiunctis, pernecesse est ut in ambitu navitatis laicorum consociata et organizata forma apostolatus roboretur; etenim arcta virium coniunctio sola valet et ad omnes apostolatus hodierni fines plene

wa i zorganizowana osób świeckich, o której mówi Sobór, wyraża się w stowarzyszeniach. Moc apostołska stowarzyszeń zależy wyłącznie od zgodności z celami Kościoła²⁸. Z punktu widzenia pastoralnego stowarzyszenia, do których należy również WPR Mamre, mają świadomość swojego miejsca w Kościele przez trwanie w komunii wyrażonej we wspólnych celach i ich realizacji.

Z punktu widzenia pastoralnego to parafia stanowi podstawową strukturę Kościoła i bywa postrzegana jako jedyne miejsce właściwego zaangażowania osób świeckich. Natomiast wspólnoty cieszące się własnym prawem statutowym czasem wydają się być alternatywą dla wierzących, wprowadzając wrażenie konkurencyjności. Tożsamość wiernych przez przynależność do konkretnej parafii może nawet wydawać się naruszona przez jednoczesną przynależność do zorganizowanej formy życia apostołskiego. W związku z tym pojawiają się pewne trudności w ramach próby pogodzenia życia w parafii i jednocześnie we wspólnocie. Natomiast próba jednoznacznego wpisania WPR Mamre w ramy parafii może okazać się niemożliwa ze względu na odmienność działania mimo tych samych celów. W tym względzie ksiądz moderator podjął próbę wyjaśnienia tej kwestii, powołując się na papieża Benedykta XVI. „Wydaje mi się, że właśnie podczas pontyfikatu Jana Pawła II doszło do owocnego zespolenia elementu stałego, jakim jest struktura parafialna, i elementu – nazwijmy go «charyzmatycznego», w którym łączą się nowe inicjatywy, nowe inspiracje, nowe formy działania”²⁹. Wypowiedź ta jest wskazaniem na owocność obu form życia tych samych osób w tym samym Kościele. Stowarzyszenia mogą być więc owocne, szczególnie jeśli wspólnoty działają na rzecz pogłębienia wiary osób świeckich, co musi mieć wpływ na ich osobiste zaangażowanie w życie parafii i owocność ich posługi.

Ojcowie soborowi zaznaczają, że świeccy mają prawo do zakładania takiej formy apostołstwa, jaką są stowarzyszenia³⁰. W Kościele

assequendos et eius bona valide defendenda.³ Qua in re peculiari modo interest ut apostolatus etiam mentes communes et sociales condiciones eorum, ad quos convertitur, attingat; secus pressioni sive opinionis publicae sive institutionum saepe impares erunt”, *Dekret o apostołstwie świeckich „Apostolicum actuositatem”*, w: SOBÓR WATYKAŃSKI II, *Konstytucje, Dekrety, Deklaracje*, 392.

²⁸ DA 19, AAS 58 (1966), 853-854, SOBÓR WATYKAŃSKI II, *Konstytucje, Dekrety, Deklaracje*, 392.

²⁹ <https://mamre.pl/Strona/pomoce/nauczanie-kosciola/o-ruchach>, [25. 07. 2017].

³⁰ Tamże.

katolickim jest ich coraz więcej. By uregulować ich pozycję, zaczęto wprowadzać coraz więcej zapisów prawnych, na co powołuje się ksiądz moderator³¹. „Wierni mają prawo swobodnego zakładania stowarzyszeń i kierowania nimi dla celów miłości lub pobożności albo dla ożywienia chrześcijańskiego powołania w świecie, a także odbywania zebrań dla wspólnego osiągnięcia tych celów”³². Odnośnie do realizacji celów wyraża je, choć w sposób ogólny, Kodeks Prawa Kanonicznego, gdy mówi, że stowarzyszenia które „dążą wspólnym wysiłkiem do ożywienia doskonalszego życia, do rozwoju publicznego kultu lub popierania chrześcijańskiej doktryny, albo do podejmowania dzieł apostołatu, mianowicie poczynań związanych z ewangelizacją, wykonywania dzieł pobożności lub miłości lub zmierzających do ożywienia duchem chrześcijańskim porządku doczesnego”³³. W związku z wyraźną zbieżnością celów można trwać we wspólnocie Kościoła, realizując te same zadania w różny sposób. „Dlatego wierni winni prowadzić apostołstwo, łącząc się we wspólnym działaniu. Niech będą apostołami tak w swoich wspólnotach rodzinnych, jak i w parafiach i diecezjach, które same wyrażają wspólnotowy charakter apostołstwa, a także w wolnych zrzeszeniach, które postanowili zorganizować”³⁴. Tak więc czy to z punktu widzenia pastoralnego czy prawnego nie zachodzi ani podział, ani tym bardziej brak pożytku dla Kościoła, w ramach którego działają świeccy, czy to w parafii, czy w stowarzyszeniach na rzecz rozwoju wiary. Można mówić o świadomości prawnej i pastoralnej wśród członków WPR Mamre również w kwestii nauczania Kościoła odnośnie do jedności w ramach pełnionej dla zbudowania Ludu Bożego misji.

3. Misterium Kościoła a świadomość religijna WPR Mamre

Trzecim wymiarem Kościoła jest misterium, bez którego wierni nie mogą ani pełnić misji, ani trwać w jedności ze względu na brak poczucia

³¹ <https://mamre.pl/Strona/pomoce/nauczanie-kosciola/o-ruchach>, [25. 07. 2017].

³² KODEKS PRAWA KANONICZNEGO (KPK), kan. 215.

³³ KPK, kan. 298 § 1.

³⁴ DA 18, AAS 58 (1966), 853: „Quapropter christifideles apostolatum suum exercent; in unum conspirantes. Sint apostoli tam in suis communitatibus familiaribus, quam in paroeciis et dioecesibus, quae ipsae expriment indolem communitariam apostolatus, atque in liberis coetibus in quos se congregare statuerint”, SOBÓR WATYKAŃSKI II, *Konstytucje, Dekrety, Deklaracje*, 391.

własnej tożsamości. Misterium Kościoła jest więc tym, co określa świadomość religijną jego członków. Jeśli misterium jest podstawą świadomości religijnej, to tym samym wymaga ona łaski Bożej, by można było ją zgłębiać. Kościół nie jest więc tylko instytucją o zewnętrznych ramach strukturalnych, którą można łatwo opisać. Nie jest tym samym tylko wiedzą ludzką. Nie pochodzi z tego świata. Nie można Kościoła zrozumieć, opierając się wyłącznie na ludzkich zdolnościach, i ograniczyć go do wiedzy. Świadomość religijna wymaga łaski, doświadczenia tego, co należy do natury Kościoła, a czego nie sposób pominąć. Tak złożona rzeczywistość Kościoła wymaga głębszej formacji na poziomie intelektualnym i duchowym. Dlatego formacja we WPR Mamre zawiera w sobie elementy wiedzy, jaką zdobywa osoba uczestnicząca w formacji i doświadczenie właściwe dla osoby wierzącej, a tym samym będącej w żywej relacji z Bogiem. Relacja ta w sposób szczególny wyraża się w modlitwie wspólnotowej. Wierzący, który uczestniczy w modlitwie we wspólnocie z innymi w czasie Eucharystii, najpełniej wyraża swoją tożsamość. Zgromadzenie liturgiczne w ramach sprawowanej Eucharystii ukazuje element Boski i element ludzki, który jest tu obecny, a wyraża trzeci wymiar Kościoła, czyli tajemnicę.

Ta złożona rzeczywistość wymaga wtajemniczenia w życie Kościoła. W związku z powyższym członkowie WPR Mamre są zobowiązani do stałej formacji w celu pogłębiania świadomości religijnej. Można więc mówić nie tyle o świadomości, ile o dynamice i rozwoju świadomości w ramach formacji.

4. Formacja w ramach WPR Mamre

Formacja, według założeń ks. Włodzimierza, rozłożona jest na dwa zasadnicze etapy. Pierwszy dotyczy kandydatów do wspólnoty i obejmuje trzy lata formacji. Natomiast drugi etap to stała formacja członków misji. Ponadto wszyscy zobowiązani są przynajmniej do jednych rekolekcji w ciągu roku w okresie letnim oraz wedle możliwości do dodatkowych w okresie zimowym. Zważywszy na szerokie spektrum posługi, jakie pełni wspólnota w ramach misji ewangelizacji, rekolekcje zimowe (warsztatowe) są koniecznym uzupełnieniem, które zapewnia odpowiednie przygotowanie do działalności podjętej w Kościele³⁵.

³⁵ <https://mamre.pl/Strona/dzialalnosc/rekolekcje-zamkniete/rekolekcje-zimowe/1214-stopnie-wykaz>, [26. 07. 20 17].

Kandydaci do wspólnoty i członkowie misji uczestniczą w comiesięcznej formacji, na którą składa się szereg zagadnień z nauczania Kościoła³⁶.

4.1. Formacja intelektualna i duchowa

Rok pierwszy formacji kandydatów skupia się wokół kilku tematów. Pierwszym jest zapoznanie się z *Katechizmem Kościoła Katolickiego* – treści zapisane pod nr. 1-1065 – i przyswojenie podstawowych prawd wiary dotyczących Trójcy Przenajświętszej³⁷. Równolegle kandydat zobowiązany jest do systematycznej lektury Pisma Świętego, zwłaszcza Ewangelii według św. Marka. Przynajmniej raz na dwa tygodnie odbywają się spotkania małej grupy dzielenia, która pochła się na Słowem Bożym, konfrontując przeczytany fragment z życiem osobistym³⁸.

Odnosnie do comiesięcznych spotkań formacyjnych, zakres tematyczny skupia się wokół formacji biblijnej, liturgicznej (*Ogólne Wprowadzenie do Mszału Rzymskiego*), ascetyczno-mistycznej, rodzinnej, wspólnotowej, zgłębiania dokumentów Kościoła, różańca świętego, a w sposób szczególny pierwszej tajemnicy – światła – oraz zaznajomienie się z drogowskazami wspólnoty od pierwszego do piątego włącznie³⁹.

W ramach formacji biblijnej wierny zostaje zaznajomiony z papieskim dokumentem na temat interpretacji Pisma Świętego w Kościele⁴⁰. Aby uniknąć poważniejszych błędów w egzegezie biblijnej oraz aktualizacji rozważanego fragmentu, kandydaci są zaznajamiani z komentarzami biblijnymi w języku polskim i angielskim oraz materiałami wydanymi przez WPR Mamre⁴¹. W ramach rekolekcji zimowych oraz letnich uczestnicy zapoznają się – podczas konferencji, kazań i warsztatów – z konkretną księgą Biblii. Natomiast rekolekcje, które w sposób szczególny poświęcone są Biblii, odbywają się w ramach rekolekcji zimowych, które mają charakter warsztatów, czyli kładą nacisk na stronę praktyczną przeżywania swojej wiary⁴².

Formacja liturgiczna odbywa się w ramach comiesięcznych zjazdów oraz rekolekcji, które uwzględniają najnowsze instrukcje, dokumenty li-

³⁶ <https://mamre.pl/Strona/dzialalnosc/formacja-comiesieczna>, [26. 07. 2017].

³⁷ <https://mamre.pl/Strona/dzialalnosc/formacja-comiesieczna/kandydaci-i>, [26. 07. 2017].

³⁸ <https://mamre.pl/Strona/dzialalnosc/male-grupy/grupy-dzielenia>, [26. 07. 2017].

³⁹ <https://mamre.pl/Strona/dzialalnosc/formacja-comiesieczna/kandydaci-i>, [26. 07. 2017].

⁴⁰ W. CYRAN, *Gamaliel*, Częstochowa 2017, 93.

⁴¹ <http://mamre.pl/sklep/>, [26. 07. 2017].

⁴² <https://mamre.pl/Strona/dzialalnosc/rekolekcje-zamkniete/rekolekcje-zimowe/425-i-gamaliel>, [27. 07. 2017].

turgiczne, jak również lektury o charakterze mistagogicznym⁴³. W związku z dużym objętościowo materiałem, jaki należy przyswoić, formacja liturgiczna wymaga rozłożenia treści na jej temat na kilka lat. W centrum formacji liturgicznej jest Eucharystia. Zachęca się do lektury na temat Eucharystii i do uczestnictwa we Mszy świętej, aby myśleć razem z Kościołem każdego dnia z racji czytań mszalnych i żyć tym, czym jest Święta Ofiara, czyli szczytem i źródłem życia chrześcijańskiego⁴⁴.

Formacja ascetyczno-mistyczna obejmuje konferencje w oparciu o duchowość św. Teresy z Ávili. Natomiast rozeznawanie oraz medytacja opiera się na modelu św. Ignacego Loyoli. W związku z pojawieniem się elementów ascetycznych, wierni mogą zaznajomić się z wytycznymi odnośnie do postów, jakie wystosował Kościół⁴⁵. Zaleca się jednak konsultację z kierownikiem duchowym w przypadku chęci podjęcia postów wykraczających poza listę tych przewidzianych dla wszystkich wierzących w ramach roku liturgicznego. W ramach rozwoju życia mistycznego wierni mają przedstawić całą gamę literatury klasycznej, należącej do kanonu duchowości Kościoła katolickiego.

Formacja rodzinna znajduje swe szczególne miejsce we wspólnotce. Troska o ognisko domowe wyraża się w przybliżaniu nauki Kościoła na temat rodziny (*Familiaris Consortio* Jana Pawła II) w ramach specjalnych rekolekcji dla rodzin. Tematy związane z rodziną poruszane są również w czasie comiesięcznych spotkań formacyjnych⁴⁶.

Formacja wspólnotowa wpisana jest w życie wierzących WPR Mamre w ramach wspólnego poszukiwania Boga. Aby jednak pogłębiać wzajemne relacje wewnątrz wspólnoty, organizowane są wyjazdy w góry, pielgrzymki do miejsc świętych oraz aranżowany jest czas na wspólną zabawę. Również wspólna praca w ramach tworzenia infrastruktury na terenie ośrodka wspólnoty, wynikająca z założeń statutowych, ma na celu kreowanie współodpowiedzialności za WPR Mamre⁴⁷.

Formacja na temat nauczania Kościoła obejmuje ostatni Sobór, encykliki i adhortacje aż do obecnego pontyfikatu papieża włącznie oraz wybrane encykliki przedsoborowe, w zależności od potrzeb duszpasterskich (Encyklika *Rerum novarum* Leona XIII). Sprawy społeczne objęte

⁴³ W. CYRAN, *Eucharystia*, Częstochowa 2014, 5.

⁴⁴ Tamże, 6.

⁴⁵ <https://mamre.pl/Strona/pomoce/prawo-koscielne/posty>, [27. 07. 2017].

⁴⁶ <https://mamre.pl/Strona/dzialalnosc/rekolekcje-zamkniete/rekolekcje-dla-malzenstw>, [27. 07. 2017].

⁴⁷ <https://mamre.pl/Strona/charyzmat/statut?showall=&start=4>, [28. 07. 2017].

są szczególną troską w ramach rekolekcji na temat Księgi Liczb, podczas których wierni zapoznają się z Katolicką Nauką Społeczną.

W całą formację wpisuje się modlitwa różańcowa. Poszczególne działy tematyczne w ramach formacji są treściowo powiązane z tajemnicami tej modlitwy medytacyjnej. W ten sposób przyswojone zagadnienia wiary mogą być medytowane na modlitwie, bądź stanowić ważne uzupełnienie w ramach rozważania scen z życia Jezusa. Również turnusy rekolekcji, posiadając własny logiczny układ tematyczny, uwzględniają różaniec, który jest wpisany w poszczególne dni. W ten sposób świadomość religijna wewnątrz formacji nabiera praktycznego kształtu w ramach modlitwy i w naturalny sposób wpisuje się w życie osób wierzących. Układ modlitwy i wiedzy, jaką można zdobywać w ten sposób, wyznacza nie tylko rytm dnia, ale powoli zachęca do podobnej praktyki w życiu codziennym poza rekolekcjami. Dlatego wszyscy należący do wspólnoty modlą się częstą różańca świętego każdego dnia z całą rodziną⁴⁸.

Kandydaci drugiego i trzeciego roku objęci są zbliżoną tematyką do pierwszego roku formacji. Różnice wynikają z kolejnej partii wykładanego materiału w ramach comiesięcznych spotkań oraz rekolekcji obejmujących kolejne księgi Pisma Świętego i zagadnień odnośnie do Tradycji Kościoła. Dodatkowo świadomość wiernych poszerzana jest o tematykę związaną z ewangelizacją, w ramach której działa osiemnaście diakonii (liturgiczna, charytatywna, muzyczna, medyczna, modlitwy, młodzieżowa, rekreacji, misyjna, teatralna, kapłańska, rodzinna, porządkowa, artystyczna, ewangelizacji, wychowawcza, techniczna, informatyczna, posługi prorockiej)⁴⁹. Najbardziej rozbudowanymi diakoniami są diakonia ewangelizacji oraz charytatywna, nie umniejszając pozostałych. Z racji na duże zainteresowanie tematyką rodzinną organizowane są kursy przedmałżeńskie, poradnictwo rodzinne, warsztaty małżeńskie oraz wychowawcze⁵⁰.

Członkowie misji należą do najstarszej grupy wiernych w ramach WPR Mamre. Choć tematyka konferencji nie odbiega od głównych założeń, na których bazują pozostałe roczniki, można mówić o wykładach monograficznych, które stanowią istotne pogłębienie elementarnej wiedzy opartej na poprzednich latach formacji. Ponieważ członkowie biorą pełny udział w realizacji celów wspólnoty, które wynikają z założeń

⁴⁸ <https://mamre.pl/Strona/pomoce/modlitwy/modlitwa-codzienna>, [28. 07. 2017].

⁴⁹ <https://mamre.pl/Strona/>, [28. 07. 2017].

⁵⁰ <https://mamre.pl/Strona/zakladka/dzialalnosc>, [28. 07. 2017].

statutowych i charyzmatu WPR Mamre, zakłada się, że są przygotowani do podjęcia misji ewangelizacji oraz przystąpienia do przymierza⁵¹.

Posłannictwem duchowej formacji kandydatów i członków wspólnoty jest życie w łasce uświęcającej w duchu wolności od zniewoleń duchowych i nałogów. Troska o życie duchowe ma na celu swobodny udział w przyjmowaniu łaski Bożej. Wierni mają możliwość systematycznej spowiedzi oraz kierownictwa duchowego, które nie ogranicza się do kapłanów należących do wspólnoty. Wolność w tym względzie pozwala na pełniejszą swobodę wiernych oraz owocniejsze korzystanie z większej liczby księży. Rekolekcje, które mają za zadanie formację intelektualną, przywidują bardzo dużą ilość czasu na adorację i modlitwy, nie pomijając własnej inicjatywy w tym względzie. Poza tym każdy wierny odmawia codziennie dziesiątkę różańca oraz przynajmniej raz w tygodniu uczestniczy w adoracji w miejscu swego zamieszkania. Można więc mówić o duchowości nie tylko charyzmatycznej WPR Mamre, która stanowi istotny rys wspólnoty, ale nade wszystko o duchowości eucharystycznej. Tej tematyce poświęcone są oddzielne rekolekcje⁵².

Dzieci w miarę możliwości i zdolności uczestniczą w rekolekcjach i formacjach z uwzględnieniem podziału na grupy wiekowe. Młodzież może uczestniczyć w formacji dorosłych, jednak formalne zaliczanie poszczególnych lat formacji zaczyna się wraz z osiągnięciem wieku dojrzałości. W czasie rekolekcji młodzież uczestniczy we wszystkich punktach programu z uwzględnieniem podziału na grupy wiekowe. W ramach formacji młodzieży uwzględnia się również tematy dotyczące powołania życiowego. W związku z tym ksiądz moderator powołuje się na adhortację *Pastores dabo vobis* Jana Pawła II: „Również stowarzyszenia i ruchy młodzieżowe, stanowiące znak i potwierdzenie żywotności Kościoła, jaką obdarza go Duch Święty, mogą i powinny przyczyniać się do formacji kandydatów do kapłaństwa, a szczególnie tych, którzy wyrastają z doświadczenia chrześcijańskiego, duchowego i apostołskiego tych wspólnot”⁵³.

⁵¹ <https://mamre.pl/Strona/dzialalnosc/formacja-comiesieczna/wspolnota-misji>, [28. 07. 2017]. Zgodnie ze Statutem Wspólnoty do przymierza może przystąpić ten, kto w okresie kandydackim rozpoznał swoje powołanie do tej Wspólnoty, złożył pisemną prośbę o przyjęcie i został dopuszczony do przymierza decyzją Moderadora. Rozpoznanie powołania do Wspólnoty uwzględnia nie tylko wewnętrzne poruszenia serca, utożsamienie się ze Wspólnotą i jej celami, ale także zdolność do życia według 12 Drogowskazów Wspólnoty.

⁵² W CYRAN, *Ananiasz*, Częstochowa 2016, 5.

⁵³ IOANNES PAULUS II, *Adhortatio apostolica postsynodalis de Sacerdotum formatione*

Dlatego też ksiądz moderator jest odpowiedzialny za kształt formacji i prowadząc ją, ma za zadanie głębokie zakorzenie osób wierzących w Kościele. Członkowie grupy mają poszerzać widzę o Kościele, a także brać udział w trzech jego wymiarach, wprowadzanych w życie. Innymi słowy udział w życiu Kościoła, który jest w Chrystusie sakramentem⁵⁴, ma być świadomy, charakteryzować się komunią i na sposób czynny uczestniczyć w misji, do jakiej jest powołany. Ksiądz moderator nie pomija ani wiedzy, ani komunii z Kościołem, ani misji pełnionej w ramach tegoż Kościoła.

Choć nie sposób oddzielić od siebie trzech wymiarów Kościoła, gdyż jest to wciąż ta sama rzeczywistość, to można zauważyć dbałość metodyczną o każdy z nich w ramach formacji WPR Mamre, która kształtuje świadomość religijną. Świadomość ta ma zakorzenie w naturze Kościoła i dlatego w znaczeniu ogólnym można mówić o świadomości eklezyjalnej członków WPR Mamre. W znaczeniu szczegółowym skupiającym się na wiedzy i doświadczeniu w ramach Kościoła należy podkreślić ogromny wysiłek włożony w kompleksową próbę formacji intelektualnej i duchowej, będącej podłożem do podjęcia dojrzałej odpowiedzialności za Kościół. Świadomość religijna w przypadku WPR Mamre nie kładzie nacisku na aspekt statystyk socjologicznych, który ma istotny wpływ na świadomość religijną odnośnie do kondycji Kościoła. Nie zmienia to jednak faktu, że WPR Mamre ma na uwadze głoszenie Dobrej Nowiny w możliwie najskuteczniejszy sposób, by dotrzeć do jak największej liczby ludzi. Choć celem nie jest próba poszerzenia ilości członków wspólnoty, to można zaobserwować znaczący wzrost jej liczby. Zainteresowanie wspólnotą jest na tyle żywe, że można spotkać się z osobami, które uczestniczą w formacji, mieszkając poza granicami kraju. Gromadzi się jednak dane statystyczne opisujące zaangażowanie wiernych w życie wspólnoty, które są pozyskiwane w celu dbałości o konsekwentny rozwój poszczególnych osób. Wyraża się to w szczegółowych danych dotyczących frekwencji odnośnie do udziału

in aetatis nostrae rerum condicione „Pastores dabo vobis” 68, AAS 84 (1992), 776: „Consociationes iuvenumque motus etiam, ut signum illiusque vitalitatis certitudo, quam in Ecclesia Spiritus constanter infundit, operam praestare possunt et debent ad formationem candidatorum sacerdotii fovendam, praesertim pro iis qui ex christiana, spirituali et apostolica harum consociationum experientia proveniunt”, JAN PAWEŁ II, *Adhortacja apostolska o formacji kapłanów we współczesnym świecie „Pastores dabo vobis”*, w: *Adhortacje Ojca Świętego Jana Pawła II*, t. 2, Kraków 1996, 513.

⁵⁴ KK 1, AAS 57 (1957), 5, SOBÓR WATYKAŃSKI II, *Konstytucje, Dekrety, Deklaracje*, 104.

w comiesięcznych spotkaniach i innych aktywnościach wspólnoty. Ilość zjazdów i ich intensywność wymaga maksymalnego zaangażowania. Ze względu na ograniczoną ilość czasu, jakim dysponuje rodzina, uczestnictwo w każdym punkcie formacji bywa niemożliwe, a próba sprostaniu takiemu wyzwaniu może odbywać się kosztem rodziny. Dlatego uczestnictwo w formacji wymaga słusznie uzasadnionej roztropności.

Zakończenie

Świadomość religijną wyraża się w słowach opisujących charyzmat wspólnoty. „Wspólnota Przymierza Rodzin «Mamre» pragnie nieustannie otwierać się na przychodzenie Boga, pragnie gościć Go u siebie na wzór Abrahama obozującego pod dębami Mamre (Rdz 18). Do charyzmatu Wspólnoty należy słuchanie Bożych obietnic i pielgrzymowanie według jego wskazówek. Wspólnota otwiera się na Boże prowadzenie przez codzienne zasłuchanie w Słowo Boże w liturgii i podczas lektury Pisma Świętego, a także przez przyjmowanie z wiarą słowa prorockiego, które dochodzi do niej przez charyzmatycznych proroków Kościoła i Wspólnoty. Owo poddawanie się wciąż Bożemu prowadzeniu jest istotną cechą Wspólnoty i określa charakter jej życia i działania. Szczególnym przeżyciem Bożego prowadzenia są wspólnotowe rekolekcje”⁵⁵.

Świadomość religijna w ramach WPR Mamre kształtowana jest przez słowo Boże i Tradycję Kościoła w duchu posłuszeństwa Bogu i tym, którym powierzona jest rola pasterska, nadto słuchanie tego, co mówi Bóg do swego Kościoła przyjmowane jest w duchu wiary. Ujmując to jeszcze krócej, świadomość religijna w ramach formacji kształtowana jest na wzór Abrahama przyjmującego Boga w gościnę. Oznacza to, że otwartość na Boga jest zasadniczym rysem tożsamości osób przynależących do WPR Mamre, w duchu eklezjalnej jedności z Kościołem katolickim. Otwartość na Boga i Jego Słowo otwiera na misję ewangelizacji. Jest to więc świadomość religijnej odpowiedzialności za powierzony dar wiary, przekazywanej w ramach Kościoła katolickiego i Jego misji ewangelizacji.

⁵⁵ <https://mamre.pl/Strona/charyzmat/charyzmat-wspolnoty>, [29. 07. 2017].

Religious Awareness of Families
within the Framework of Formation
in the Community of Family Covenants „Mamre”.
Summary

This article addresses the question of religious awareness within the formation of The Family Covenant Community Mamre. Sources on which article is based are coming directly from the community web site and the material that Mamre uses. Questions were raised regarding the religious consciousness formed within the formation and its ecclesial identity. The pastoral and the juridical aspect of the existence of the faithful associations within the Church have been taken into account. The concurrence of the goals of the mission of evangelization was considered. At the end religious awareness of the spirituality formation and charism of the Mamre community was espoused in order to show sense of existence this community of families within the Church and its mission of evangelisation.

Słowa kluczowe: świadomość religijna, tożsamość religijna, formacja, eklezjalność, tajemnica, wspólnota, misja, WPR Mamre.

Keywords: religious awareness, religious identity, ecclesiality, formation, mystery, community, mission, FCC Mamre.

Bibliografia

1. Źródła

- Concilium Vaticanum II, *Constitutio dogmatica de Ecclesia „Lumen gentium”*, AAS 57 (1965), 5-71, Sobór Watykański II, *Konstytucja dogmatyczna o Kościele „Lumen gentium”*, w: Sobór Watykański II, *Konstytucje, Dekrety, Deklaracje*, Poznań 2002, 104-163.
- Concilium Vaticanum II, *Decretum de apostolatu laicorum „Apostolicum actuositatem”*, AAS 58 (1966), 837-864, *Dekret o apostolstwie świeckich „Apostolicum actuositatem”*, w: Sobór Watykański II, *Konstytucje, Dekrety, Deklaracje*, Poznań 2002, 377-401.
- Ioannes Paulus II, *Adhortatio apostolica postsynodalis de Sacerdotum formatione in aetatis nostrae rerum condicione „Pastores dabo vobis”*, AAS 84 (1992), 657-804, Jan Paweł II, *Adhortacja apostołska o formacji kapłanów we współczesnym świecie „Pastores dabo vobis”*, w: *Adhortacje Ojca Świętego Jana Pawła II*, t. 2, Kraków 1996, 409-538.

Katechizm Kościoła Katolickiego, Poznań 1994.
Kodeks Prawa Kanonicznego, Poznań 1984.
Cyran W., *Ananiasz*, Częstochowa 2016.
Cyran W., *Eucharystia*, Częstochowa 2014.
Cyran W., *Gamaliel*, Częstochowa 2017.
Cyran W., *Posłuszeństwo*, Częstochowa 2012.

2. Netografia

<https://mamre.pl/Strona/dzialalnosc/formacja-comiesieczna>, [22. 07. 2017].
<https://mamre.pl/Strona/pomoce/nauczanie-kosciola/o-ruchach>, [22. 07. 2017].
<https://mamre.pl/Strona/>, [22. 07. 2017].
<https://mamre.pl/Strona/charyzmat/statut?showall=&limitstart=>, [22. 07. 2017].
<https://mamre.pl/Strona/charyzmat/statut?showall=&start=1>, [23. 07. 2017].
<https://mamre.pl/Strona/organizacja/wladze/moderator>, [23. 07. 2017].
<https://mamre.pl/Strona/charyzmat/statut>, [23. 07. 2017].
<http://dlaewangelizacji.pl/kongres-ewangelizacyjny/program/>, [24. 07. 2017].
<https://mamre.pl/Strona/aktualnosci-n/1351-spotkanie-ewangelizacyjno-modlitewne-w-archikatedrze-czestochowskiej>, [24. 07. 2017].
<http://kultura.wielun.pl/xxxi-swiatowe-dni-mlodziezy-wieluniu/>, [24. 07. 2017].
<http://www.wczestochowie.pl/artykul/20522,symbole-swiatowych-dni-mlodziezy-w-czestochowie>, [24. 07. 2017].
<http://www.barnaba.org.pl/>, [24. 07. 2017].
<https://mamre.pl/Strona/foreigners/english/retreats>, [25. 07. 2017].
<https://mamre.pl/Strona/pomoce/nauczanie-kosciola/o-ruchach>, [25. 07. 2017].
<https://mamre.pl/Strona/dzialalnosc/rekolekcje-zamkniete/rekolekcje-zimowe/1214-stopnie-wykaz>, [26. 07. 2017].
<https://mamre.pl/Strona/dzialalnosc/formacja-comiesieczna>, [26. 07. 2017].
<https://mamre.pl/Strona/dzialalnosc/formacja-comiesieczna/kandydaci-i>, [26. 07. 2017].
<https://mamre.pl/Strona/dzialalnosc/male-grupy/grupy-dzielenia>, [26. 07. 2017].
<http://mamre.pl/sklep/>, [26. 07. 2017].
<https://mamre.pl/Strona/dzialalnosc/rekolekcje-zamkniete/rekolekcje-zimowe/425-i-gamaliel>, [27. 07. 2017].
<https://mamre.pl/Strona/pomoce/prawo-koscielne/posty>, [27. 07. 2017].
<https://mamre.pl/Strona/dzialalnosc/rekolekcje-zamkniete/rekolekcje-dla-malzenstw>, [27. 07. 2017].
<https://mamre.pl/Strona/charyzmat/statut?showall=&start=4>, [28. 07. 2017].
<https://mamre.pl/Strona/pomoce/modlitwy/modlitwa-codzienna>, [28. 07. 2017].
<https://mamre.pl/Strona/zakladka/dzialalnosc>, [28. 07. 2017].
<https://mamre.pl/Strona/dzialalnosc/formacja-comiesieczna/wspolnota-misji>, [28. 07. 2017].
<https://mamre.pl/Strona/charyzmat/charyzmat-wspolnoty>, [29. 07. 2017].